

NAPRAKÉSZ

Dr. Csernus Éva - Bukus Erzsébet

Kockázat-elemzési dokumentum az oktatási intézményekben

Hasonlóan az Európai Unió országaihoz hazánkban is kiterjesztette a törvénykezés a kockázat-elemzés kötelezettségét valamennyi munkahelyre, munkáltatóra.

A Munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 54§-a 2002. december 31-i határidővel írja elő hazánkban az üzemek kötelező érvényű kockázat-becslés elkészítését, melynek célja egy rendszer struktúrájának és funkcióinak szisztematikus vizsgálata, a potenciális veszélyek azonosítása, valamint, hogy a kialakított kockázat-értékelés alapján a kockázat nagysága becsülhető legyen, a szükséges kockázat-csökkentő intézkedések megtétele, továbbá azok végrehajtása megtörténjen.

A kockázat-elemzés célja a rejtett veszélyek felismerése, értékelése azért, hogy növekedjen a biztonsági szint, és megfogalmazható legyen egy kockázatkezelési politika (magatartás).

A kémiai kockázat-értékelési dokumentumnak kötelező tartalmi elemei vannak. Ezeket az alábbiakban részletezzük. (Ezeket az alap-elemeket várjuk el a dokumentum készítőjétől!)

A. Bevezetés

Célszerű rögzíteni a hivatkozási jogszabályt (1993. évi XCIII. törvény 54. §), valamint a ***kockázat-elemzés célját***.

B. Definíciók

Fel kell sorolni a vonatkozó jogszabályokban rögzített fogalom meghatározásokat.

C. Alkalmazott jogszabályokra történő hivatkozás

Alkalmazott jogszabályokra történő hivatkozás is a dokumentum része. Az alábbi jogszabályok a mérvadóak és az alapja (vezérfonala) a dokumentum elkészítésének:

- 1993. évi XCIII. törvény a “munkavédelemről”
- Kockázat-értékelés szempontjából fontos a munkavédelemről szóló törvényt módosító 1997. évi CII. Törvény
- 2000. évi XXV. törvény „a kémiai biztonságról”
- 44/2000 (XII. 27.) EüM. rendelete „a veszélyes anyagokkal és veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól”
- 33/2004.(IV.26.)ESZCSM rendelete “a veszélyes anyagokkal és veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól szóló 44/2000. (XII. 26.) EüM rendelet módosításáról”
- 25/2000.(IX.30.) Eü.M-SZCSM. együttes rendelete “a munkahelyek kémiai biztonságáról”
- 26/2000.(IX:30.) EüM. rendelete „a foglalkozási rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről”

D. Kockázat-értékelés helye, ideje:

Minden dokumentumnak tartalmaznia kell a kockázat-értékelés pontos helyét, idejét.

E. Felülvizsgálat ideje:

Tartalmi követelmény a következő tervezett felülvizsgálat idejének meghatározása is. A felülvizsgálatokat évente javasolt elvégezni.

Ezt követően három nagy alfejezetet tartalmaz a dokumentum, melyekben a szükséges információkat kell összegyűjteni és rögzíteni. Ezek az alábbi nagy alfejezetek:

- (I.) *Kockázat-beclés*
- (II.) *Kockázat-kezelés*
- (III.) *Kockázat-kommunikáció*

I. Kockázat-becslés elemei:

➤ a veszély-azonosítása:

- munkavállalókra ható káros vegyi anyagok felsorolása
- vegyi anyagok éves felhasználási mennyiségei
- veszélyszimbólumok megjelölése
- a felhasznált veszélyes anyagok, készítmények R-mondatai
- a prioritás sorrend meghatározása
- a technológiák ismertetése
- a munkakörök részletezése

➤ a veszély-jellemzése

Le kell írni a kémiai kóroki tényezők (veszélyes vegyi anyagok, készítmények) egészségre gyakorolt hatásait

➤ az expozíció-becslése:

Mérési adatokon alapuló mennyiségi meghatározásokat tartalmazza.

➤ a kockázat-értékelése és a kockázat-jellemzése:

Lényeges elemeit a minőségi kockázatok mátrix alapján történő „besorolását”, valamint a mennyiségi jellemzését tartalmazó fejezet.

A kvalitatív kockázat-jellemzés táblázata:

A kvalitatív kockázat-jellemzés mátrix				
Esemény	Lehe- tetlen	Nem valószínű, de lehetséges	Lehetséges	Elkerülhetetlen

II. Kockázat-kezelés elemei:

Legfontosabb tisztázni a veszélyes anyagok és veszélyes készítmények felhasználásával kapcsolatos helyzetet. Kiemelten figyelni kell arra, hogy a veszélyes anyagok, a veszélyes készítmények felhasználásának során, a tevékenységhez az azonos célra alkalmas veszélyes anyagok, illetve veszélyes készítmények közül - lehetőség szerint - **a kevésbé veszélyes anyagal (készítménnyel) ki lehet e váltani (fel lehet-e cserélni) .** Amennyiben nem lehetséges a csere, fel kell sorolni azokat a kockázat-kezelési intézkedéseket, amelyek minimálisra csökkenthetik az expozíciót (az anyagoknak, készítményeknek való kitettséget).

A kockázat-kezelési intézkedések leírásánál feltétlenül ki kell térni az alábbiakra:

- felsorolni a feltárt hiányosságokat
- rögzíteni a végrehajtásért felelős személyek nevét
- meghatározni a végrehajtás határidejét

III. Kockázat-kommunikáció:

A munkavállalók tájékoztatása és oktatása a munkáltató feladata és kötelezettsége.

A tanórákon, a kísérletek bemutatása során a pedagógus feladata a vegyi anyagokkal kapcsolatos ismeretek oktatása, a kockázatok kapcsolatos tájékoztatás.

Gyakorlatilag a munkavállalók és a hallgatók (tanulók) felé irányuló vegyi anyagokkal kapcsolatos ismeretek átadása, mely lehet párbeszéd formájában is, a kockázatok kommunikációja.

A fentiek rövid összefoglalás tájékoztató jelleggel bír, a kémiai kockázatelemzést kivonatosan ismertettük, a cikk a teljesség igénye nélkül készült.

Hasznos javaslatként megemlítenénk az alábbiakat:

1. A dokumentumok nem készülhetnek általános sablon szerint, mert minden felmérés (kockázat-beccslés) az adott körülményekhez viszonyítottan kell, hogy készüljön.

2. Lehetőleg olyan személy készítse azt, aki ismeri az iskolai munkakörülményeket.

3. A dokumentum készítőjének meg kell adni a szükséges információkat, ami nélkülözhetetlen a pontos tényfeltáráshoz, és az azt követő cselekvési (kockázat-kezelési) intézkedések leírásához.

4. A dokumentum tartalmát a dolgozóknak meg kell ismerniük.

5. A dokumentumban foglaltakat időszakonként felül kell vizsgálni.

6. A kockázat-elemzési dokumentum összeállításához az alábbi jogszabályok áttanulmányozása szükséges:

- 2000. évi XXV. törvény a „kémiai biztonságról” (19. §, 20. §, 23. §)
- 25/2000.(IX.30.) Eü.M-SZCSM. együttes rendelete “a munkahelyek kémiai biztonságáról” (5. §, 6. §, 7. §, 8. §, 9. §, 10. §, 11. §).